

SVERIGES FÄNGELSE MUSEUM

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2008

Styrelsen för
Föreningen Fängelsemuseet i Gävle,
avger härmed följande verksamhetsberättelse
för år 2008:

Förtroendevalda:

Ordförande: Anders Hedin.

Adjungerad Kassör & Sekreterare: Katarina Kallings Nilsson

Ledamöter: Carola Åsblom, Sture Johnson, Siv Eklöf, Margareta Engvall, Björn Ericsson, Johan Modin, Eva Granström och Håkan Attius

Suppleanter: Karl-Henrik Ström och Staffan Johnson.

Adjungerad ledamot: Peder Mellander från Länsmuseum Gävleborg.

Revisorer: Michael Johansson (ord) och Gustaf Söderström (suppl), Söderströms Revisionsbyrå.

Valberedning: Rolf Vingemar (ordf), Catharina Wallin och Anders Hammar.

Styrelsemöten:

8 ordinarie styrelsemöten har hållits under året.

Årsmöte & medlemsmöten:

Föreningens årsmöte hölls den 26 mars. (Se vidare årsmötesprotokoll.) Till mötet hade vi bjudit in Kriminalvårdens f d generaldirektör Bertel Österdahl, som utifrån sina mångåriga erfarenheter av kriminalvård, berättade om sitt engagemang i utvecklingen av Östeuropas kriminalvård.

Vid höstens medlemsmöte den 6 november, var Kriminalvårdens nuvarande generaldirektör Lars Nylén inbjuden. Inför ett femtiotal medlemmar berättade han engagerat om den omfattande reformeringen av landets kriminalvård som pågått under senare år. Då Lars Nylén med sitt stora museala intresse verkat för ett finansiellt bidrag till vår verksamhet, passade vi vid mötet på att utse honom till hedersmedlem i föreningen för sina insatser.

Öppethållande och visningsverksamhet:

Museets öppettider för ströbesökare har varit 5 dgr i veckan, onsdag - söndag 12-16. Visningar har skett alla dagar, utom måndagar, både dag- och kvällstid. Under turistsäsongen v 26 - 33 i juni-aug var museet öppet alla dagar. Totalt har museet under året haft öppet med verksamhet under 282 dgr och då besökts av totalt 8177 personer. (Tillkommer ca 2600 besökare vid arrangemang som vi medverkat i utanför museet. Se vidare under "Övriga händelser/aktiviteter.") Antalet bokade visningar har varit 176.

Bemanning på museet och anställningar:

Under året har vi anställt ytterligare en person med ansvar för det dagliga öppethållandet av museet. Detta gör att vi nu har två personer anställda, vilket delvis finansiellt stöts med lönebidrag från Arbetsförmedlingen. Kostnaden för föreningens anställda guide på halvtid finansieras genom visnings- och besöksintäkter. Under året har vi även haft en projektanställd antikvarie som ansvarat för produktionen av audioguider till museets två basutställningar. Två praktikanter har under året beretts plats att arbeta vid museet.

Insamlingspolicy för Kriminalvården:

Arbetet med att skapa en insamlingspolicy för Kriminalvården som påbörjades föregående år har fortsatt i år. Arbetet som föranletts av att Kriminalvården ser ett behov av en agenda att förhålla sig till när t ex hela anstalter läggs ned, kommer att pågå under flera år för att anpassa den på bästa sätt till den verklighet den ska fungera i. Ett underlag har tillsänts Kriminalvården, som med detta som utgångspunkt formulerar ett s k direktiv.

Tankar kring denna insamlingspolicy har väckt frågan om hur de föremål som kommer att bli aktuella för bevarande ska förvaras. En förfrågan från Kriminalvården har därför ställts till oss om vi kan ta ansvar för magasinering och framtida insamling. Lämpliga lokaler har eftersökts och den bäst lämpade synes västra slottsflygeln vara, då den nu står tom efter det att Kultur Gävleborg flyttat ifrån slottsområdet. Beslut i frågan kommer att tas i början på 2009.

Produktion av ny utställning för Kriminalvårdens huvudkontor:

Under året har vi fortsatt projekteringen av en ny historisk utställning för Kriminalvårdens huvudkontor i Norrköping. Arbetet har bestått i att vi tillsammans med formgivare Desirée Kjellberg (på uppdrag genom Läns museet Gävleborg, som hon varit knuten till under året) lagt fram en fördjupad synopsis med förslag på både en layout och en dramaturgi i utställningen. Projektet är något försenat och påbörjas med större kraft fr o m januari 2009.

Audioguides:

Produktionen av audioguides som pågått under året har varit mycket lyckad, då den svenska versionen av audioguiden redan i september kunde presenteras i en pilotversion under arrangemanget Å-Natta. Ljudspåren lades då även ut på vår hemsida både för lysning direkt och för de presumtiva besökare som velat ladda ned audioguiderna till sina egna mobiltelefoner eller mp3-spelare. Efter testkörning släpptes så en något omarbetad version lagom till årsskiftet 2009, då även de för museer specialanpassade mp3-spelare introducerades. Finansiering har skett med bidrag för en antikvarie/ljudtekniker på 370 tkr från Sparbankstiftelsen Nya och för tekniken med bidrag om 150 tkr från Gästriklandsfonden. Då kostnaderna ej helt kunnat täckas med de beviljade bidragen, har en ansökan sänts till Kommunstyrelsens donationsfonder för täckning av bl a översättningskostnader till tyska och engelska.

Kontinuerlig uppdatering av hemsidan:

Hemsidan som fick ett nytt åskådligare utseende under 2007 ska under innevarande år kontinuerligt kompletteras med ett fördjupat innehåll. Åtgärden syftar till att förbättra tillgängligheten och professionalisera vårt möte med dem som söker efter oss på nätet. De som önskar fördjupa sina kunskaper, som t ex skolelever, forskare, studenter eller en historieintresserad allmänhet, ska på hemsidan få svar på faktafrågor och där finna adekvat litteratur och sökbara länkar på nätet. Projektet har inget slutdatum, men ska i sin struktur slutföras under hösten.

Tillfälliga utställningar:

Under skolornas höstlov i slutet av oktober arbetade vi pedagogiskt med att låta barn och ungdomar efter rundvandring i museets utställningar få sitta ned och rita och teckna ned sina rädslor. Vi lät samtliga teckningar hänga uppe under veckan, men lät sedan göra ett urval av dem vilka sedan under två månader exponerades i en tillfällig utställning i korridoren mellan utställningen och administrationen på cellfängelset. Ansvarig för projektet har varit antikvarie Ingrid Blomkvist.

Föreläsnings- och Seminarieverksamhet:

Vid sidan om föredragen av Bertel Österdahl och Lars Nylén, tillkommer att vi tillsammans med Humanistiska samfundet den 13 mars i cellfängelset arrangerade en välbesökt föreläsning med Ann-Britt Grünwald, tidigare stridbar chef för Österåkersanstalten.

Den 19 november arrangerade vi tillsammans med Joe Hill-museet ett föredrag med Mattias Gardell, även det hållet på cellfängelset, då han utifrån sin bok "Tortyrns återkomst" höll ett mycket kunnigt och skrämmande föredrag om hur USA i sin terroristbekämpning åsidosätter de flesta mänskliga rättigheter som finns, då de bl a tillåter tortyr av fångarna på Guantanamo.

Gatuskyltning:

I november kom vår stora gatuskylt upp på muren i korsningen Hamiltong/Timmermansg. Skylten, som producerats under Rolf Nilssons ansvar och formgivits av Desirée Kjellberg, är mycket åskådlig och visar tydligt att vi är ett museum i två fängelser, då den förutom vår logotyp har två pilar som visar riktningen åt museet båda entréer.

Övriga händelser/aktiviteter:

- Vi medverkade vid en släktforskardag på Stadsbiblioteket den 26 januari.
- Under 2008 har det uppmärksammats att det var 200 år sedan både Erik Jansson, grundaren av Bishop Hill, och Lars Paul Esbjörn som grundade Augustanasynoden i Amerika, föddes. Vi har varit med och producerat två programfolder för årets jubileum, varav den ena är en mer permanent broschyr där de institutioner i Uppland, Hälsingland och Gästrikland som har stadigvarande verksamhet knuten till Erik Jansson presenteras. En pressvisning inför hela jubileumsåret hölls tillika inne i arresten hos vår ständigt närvarande Erik Jansson i slottshäktet.
- Vår för året nytillträdda landhövding Barbro Holmberg välkomnades till en informell rundvisning av museet i april.
- I maj arrangerade vi tillsammans med andra kulturinstitutioner i nätverket "Kultur för alla barn" en kulturvecka som avslutades på Järnvägsmuseet den 17 maj. Där presenterade vi oss vid järnvägsmuseets utställda fångvagn, där vi även lät de besökande barnen få sitta ned och rita ned sådant de var rädda för. Evenemanget var mycket uppskattat och vi besöktes där av 1245 personer.
- När Statens Fastighetsverk i maj runt om i landet arrangerade "Hemliga rum" med öppet hus i byggnader som normalt inte visas för allmänheten, fanns vi på plats i en monter vid Umeå gamla cellfängelse. Det är i dag ombyggt till hotell och visades för allra första gången upp för Umeåborna, som gått man ur huse för att få kika in bakom fängelsets fasader.
- Ett femtiotal kinesiska studenter på Högskolan i Gävle välkomnades på visning i maj och ytterligare ca trettio under hösten.
- Under två helger i september medverkade vi i "Å-Draget", under vilket Gävles kulturinstitutioner visade upp sig med olika aktiviteter. Då det i år uppstod missförstånd om vilken av lördagarna som var den s k "Å-Natta" var vi i stort sett ensamma om att ha öppet den sista lördagen till 24.00. Det ledde till mycket få besökare. Efter framförd kritik har ansvariga institutioner gemensamt beslutat att slå samman alla arrangemang till en helg, vilket innebär att Lyskvällen fr om hösten 2009 slås ihop med Å-Natta.
- Den 27 september hade vi öppet hus med fri entré under "Turismens dag".
- Vi beviljades ett permanent alkoholtillstånd i december, vilket innebär att vi kommer att kunna vidareutveckla våra kvällsarrangemang riktade till företag och organisationer. Utskänkningsansvarig är Rolf Nilsson.

- Med anledning av den statliga kulturutredning som pågår och som presenteras under våren 2009, har vi under året deltagit vid ett möte i Gävle där vi tillsammans med andra representanter för Gävles kulturinstitutioner fick göra våra röster hörda i skilda kulturpolitiska frågeställningar.
- Under året har vi även medverkat vid flera möten med den av kulturdepartementet utsedda museikoordinatorn Christina von Arbin, som fått uppdraget att utreda frågor som rör museisektorn. Vid dessa möten har de museer som direkt eller indirekt har driftsstöd från ett statligt verk samlats. Där har främst diskuterats att de s k verksmuseernas samlingar och hela existens inte är skyddade för framtiden genom t ex någon statlig kulturlag utan är helt beroende av om det finns ett intresse inom de statliga verken för det egna kulturarvet. En önskan från samtliga museer finns om att detta på sikt bör formuleras i statliga direktiv och/eller regleringsbrev. Som en direkt följd av dessa möten, bildade vi tillsammans under hösten ett sk "Nätverk för verksmuseer" där vi har för avsikt att träffas kontinuerligt varje år.
- På uppdrag av Läns museet Gävleborg har vi genom vår antikvarie Ingrid Blomkvist låtit producera en ljudupptagning till deras nya basutställning "Smaken och kapitalet".
- Intendent Katarina Kallings Nilsson höll den 9 december ett föredrag för Rotaryklubben Gävle City om museets utveckling från bildandet av föreningen 2001 och fram till idag.
- Vi har på uppdrag av Statens Fastighetsverk under december månad påbörjat produktionen av en mindre utställning till Umeå cellfängelse. Ansvarig museitekniker är Rolf Nilsson. Arbetet ska vara färdigställt i maj 2009.

Beviljade finansieringsbidrag:

Kultur & Fritid, Gävle kommun har stöttat verksamheten med ett hyresbidrag på 150 tkr och *Kriminalvården* med en anställning av museets intendent.

Gåvor:

Föreningen har även under året tacksamt mottagit gåvor i form av föremål, arkivhandlingar och litteratur ifrån Sören Erlandsson, Ulf Fredberg, Anders Jansson, Anders Hedin, Bernt Karlsson, Åke Nylén, Alf Östlin och från Kriminalvården Luleå genom Ann-Christine Engström, samt Kriminalvården HK i Norrköping.

Medlemsantal:

Föreningen hade per den 31 december 246 registrerade medlemmar. (269 personer år 2005, 295 personer år 2006 och 277 personer år 2007.) Medlemsantalet har sjunkit, men kan till största del förklaras av en revidering av medlemsmatrikeln efter förändrade betalningsrutiner. Till 2009 utökas medlemsantalet betydligt då Kriminalvården Gävle och Hudiksvall med 160 anställda beslutat stödja museet med ett medlemskap.

Kontinuerlig uppdatering av hemsidan:

Katarina Kallings Nilsson ansvarar för hemsidans innehåll och dess uppdatering. Under året har hemsidan, vilket även nämns på annan plats i detta dokument, kompletterats med en sida där utställningens audioguiden kan laddas ned. Likaså har vi startat "Månadens föremål" på hemsidan, där vi i ord och bild berättar om ett föremål ur våra samlingar. Ansvarig textförfattare och fotograf för detta har varit Ingrid Blomkvist.

Medlemstidning och Nyhetsbrev:

Årets två nummer av Cellskapsbladet, utkom i februari och september. Nytt för i år är att vi börjat ge ut ett Nyhetsbrev till de medlemmar som uppgivit en e-postadress. Detta gör att vi snabbt når ut till våra medlemmar då det händer något av intresse på museet, vilket också innebär att antalet utskick och när de sänds ut kommer att variera.